

ИЛИНДЕН

Преди една седмица празнувахме празника Илинден. За нашият народ той е свързан с едно забележително историческо събитие – Илинденското преображенско въстание от 1903 г. за освобождение на Македония и Одринско. Според някои данни 26 000 въстанници воюват срещу 350 000 турска войска. Общо са водени 289 сражения. В резултат на въстанието са опожарени 201 села с 12500 къщи, убити са 4700 души, а 30 000 други бягат в България.

(СЛАЙД) Илинденското въстание е добре познато и от серията романи на българският писател Димитър Талев – Железният светлик, Преспанските камбани, Илинден и Гласовете ви чувам, които се смятат за класика и се изучават в училище.

Но за християните Илинден е свързан и с нещо друго – това е празникът на един от най-известните герои от СЗ – пророк Илия. **(СЛАЙД)** И знаете ли – животът на Илия също е описан като едно въстание и едно сражение. И днес аз искам да се обърнем към неговата история и да видим дали тя има смисъл за нашето съвремие и дали може да ни научи на нещо.

Илия се появява изведнъж в 3 Царе 17 в едно трудно време за северното еврейско царство управлявано от цар Ахав. Този цар започва да царува 874 г. пр. Хр. Бащата на Ахав, Омрий (885-874) поставя началото на третата царска династия. Неговото управление е доста продължително и носи относителна стабилност и просперитет на страната, но това е за сметка на духовното състояние на Израел става все по-лошо и по-лошо. За бащата на Ахав се казва, че е надминал в зло всички предишни израелеви царе (3 Царе 16:25). След него, Ахав на свой ред надминава греховете на баща си (3 Царе 16:31-33; виж също 3 Царе 21). Неговото управление е белязано с корупция и беззаконие.

Обаче най-голямата грешка, която той прави е бракът му с финикийска принцеса нарчена Езавел. В древността такива бракове често са били сключвани с цел укрепване на държавни съюзи. Този обаче се превръща в едно от най-мрачните събития в цялата еврейска история. Царица Езавел въвежда почитане на чужди богове – по конкретно на богът Ваал. Но царица Езавел не само въвежда поклонение на един чужд бог – тя забранява на народа да се покланя на Богът на Израел. И ако някой не се покори той е наказван със смърт.

Точно в това време се появява пророк Илия. Той е въведен в разказа много интересно.

(СЛАЙД) 3 Царе 17:1 *А тесвиецът Илия, който бе от галаадските жители, каза на Ахаав: В името на живия Господ, Израилевия Бог, Комуто служа, заявявам ти че през тия години няма да падне роса или дъжд освен чрез дума от мене.*

Илия се появява сякаш от никъде. Не знаем произхода му, не знаем кои са родителите му, не знаем общественото му положение, не знаем възрастта му. Единственото, което се казва за него е, че е от областта Галаад. Текста също така го нарича „тасвиец,” което вероятно значи, че е от град или село наречено Тесва. Днес никой не знае къде се е намирало то, така че това не ни помага да разберем кой или какъв човек е Илия.

И аз мисля, че това не е никак случайно. По един индиректен начин текста загатва нещо много интересно – Илия може да бъде всеки един. Или може би е по-добре да го кажа наобратно – всеки един може да бъде Илия – ако избере да действа като него. **(СЛАЙД)**

Това е първият урок, който историята на Илия ни учи. Днес в света, в който живеем ние се срещаме с много изкушения и неправда. Понякога за съжаление нередни неща могат да се срещнат дори и в църквата. И тогава някой трябва да пристъпи напред като Илия.

Историята познава много такива случаи. Един неизвестен августиански монах от малкото градче Витенберг заявява, че спасението не се купува с пари и започва Реформацията. Обикновен пастир в Германия застава пред целия народ и казва, че подкрепата на политиката на Хитлер представлява форма на идолопоклонство. Чернокож мъж в Америка нарича расовата сегрегация грях. Християнин в комунистическа страна отказва да се отрече от вярата си. Една медицинска сестра отказва да гледа безразлично как умират терминално болните хора и започва движението на хосписите.

Искам да съм много ясен, за да не ме разберете погрешно. Аз не искам да кажа, че в тази църква има някакъв грях, срещу който трябва да се борим. Също така аз не казвам, че ние трябва винаги, на всяко място да се противопоставяме на всяко зло, което видим или за което чуем. Това ще означава да не правим нищо друго освен да се караме. Ние също така трябва много добре да премислим дали не грешим в преценката си преди да предприемем нещо. Но понякога се случва да видим нещо, за което сме убедени, че е зло, грозно, недостойно и грешно. Това може да е обществен проблем, може да е и лично действие на отделен човек. И поне в някои от тези случаи ние нямаме право да замълчим – нямаме право именно като християни, които вярват в един Бог на правдата и святостта.

(СЛАЙД) Големият български юрист, Кристиан Таков, който почина наскоро казва: *„Злото може да бъде спирано само с ежедневни, непрестанни, изнурителни и неблагодарни усилия.“*

Едно от нещата, които ме притесняват в последно време е, че твърде много християни прекрасно са усвоили народната българска поговорка „Преклонената главичка остра сабя не сече.“ Пред лицето на злото и греха ние мълчим, отказваме да говорим. Това може да е удобно, това със сигурност спестява много проблеми, това може да ни създаде име на добри и приятни хора, които не влизат в конфликти и зачитат авторитетите, но със сигурност често не е богоугодно.

Илия е неизвестен човек, който най-вероятно е живял спокоен живот. Но когато изглежда всички други хора мълчат пред идолопоклонството на своето време той по някаква причина решава, че не може да стои мирен. Той отива при царя и му казва от името на живия Бог, че това, което прави е зло.

Това означава да бъдеш пророк. Пророчество не означава да предсказваш бъдещето. Пророчество означава да кажеш на хората как Бог вижда ситуацията, в която те се намират и как оценява начина, по който действат.

(СЛАЙД) Вярвам, че църквата е призвана да изпълнява пророческа функция в обществото, в което живеем. Ние сме прозвани да говорим от името на Бога изявявайки на света Божията воля и Божията гледна точка. Това на първо място означава да споделим с него благата вест за Христос. Но освен това означава и когато се налага да наричаме злото зло. И когато не правим това понеже се страхуваме, понеже не е удобно, понеже можем да засегнем някого или понеже има опасност да изгубим някоя привилегия ние просто преставаме да бъдем църква. А когато мълчим за неправдата, която понякога се случва дори в самата църква нещата са още по-страшни.

Йоахим Принц, еврейски равин в Германия, който емигрира в САЩ и там участва в борбата за граждански права казва в една своя реч: *„Когато бях равин на еврейската общност по времето на Хитлер...най-важното нещо, което научих в тези трагични обстоятелства беше, че предразсъдъците и омразата не са най-големият проблем. Най-големият, най-позорния, най-срамният, най-трагичният проблем е мълчанието.“*

Ние често имаме чудесен инстинкт за самосъхранение, но това, което не разбираме е, че ако виждаме злото и мълчим, дори ако се стремим да стоим настрана от него, ние вече сме станали съучастници.

(СЛАЙД) Един неизвестен автор казва: „Самото мълчание пред лицето на злото е зло и Бог няма да ни смята за невинни. Да не говорим означава да говорим. Да не действаме означава да действаме.”

(СЛАЙД) Много хора четат за духовната дарба пророчество в Библията и си казват – О, колко е хубаво. Искам и аз да има такава. Но да бъдеш пророк често означава да бъдеш неразбран, да си навлечеш омразата на силните и да влезеш в конфликти, които ако замълчиш лесно можеш да избегнеш.

Ние не обичаме конфликти. Сигурен съм, че Илия също не ги е харесвал. На него му се налага да бяга от гнева на царя, да се крие, да търпи лишения, дори да напусне страната си за известна време. През това време идолопоклонството в Израел продължава с пълна сила и изглежда, че Илия си е отворил устата напълно напразно. Точно това можем да очакваме когато един човек, който е никой се потивопостави на силните на деня. И вероятно това наистина ще е глупаво и напразно ако няма Бог. Но ако има Бог нещата може да изглеждат по различен начин.

3 Царе описва дългата битка на Илия с цар Ахаз и царица Езавел. Но в края на краищата идва момента, в който Илия се изправя на планината Кармил срещу 450 пророка на Ваал. И тогава, останал сам, той се обръща към народа и казва:

(СЛАЙД) 3 Царе 18:21 *До кога ще се колебаете между две мнения? Иеова, ако е Бог, следвайте Го; но ако е Ваал, следвайте него.*

Знаете ли какво отговарят събраните хора? Нищо. Те мълчат. Някои, може би даже повечето, сигурно вярват в истинския Бог, но се страхуват и мълчат.

Виждал съм това много пъти: Знаем, че някой е прав, но се страхуваме да застанем на негова страна. Затова ние мълчим и го оставяме сам, да опере пешкира понеже е имал нбелагоразумието да си отвори устата..

И Илия стои сам. Но всъщност той не е сам. Повечето от вас знаят как продължава историята. Да се разкаже. (до чудото – без избиването на пороците). Той оставя пророците на Ваал да му се молят цял ден.

3 Царе 18:27 *Викайте със силен глас, защото е бог! той или размишлява, или има някаква работа, или е на път, или - може би - спи и трябва да се събуди.*

Развързката.

Бих искал да кажа, че това се случва всеки път. Но ние знаем, че не става така. И въпреки това се случва много по-често отколкото предполагаме. Дори в нашия свят, който е поразен от греха и злото Бог не престава да действа. Бог не е изоставил Своето творение и Бог със сигурност не оставя злото да тържествува задълго. И понякога Той иска да направи това чрез нас – стига ние да сме готови да не мълчим и да работим с Него.

Но това не е краят на историята. Когато Бог извършва Своето чудо се случат две неща.

Първо – хората, които до този момент мълчат от страх най-после събират смелост.

18:39 И всичките люде, когато видяха това, паднаха на лицата си и рекоха: Иеова, Той е Бог; Иеова, Той е Бог.

Второто, което се случва е по-зловещо.

18:40 И Илия им каза: Хванете Вааловите пророци; ни един от тях да не избяга. И хванаха ги; и Илия ги заведе при потока Кисон и там ги изкла.

Това може да ни звучи ужасно – 450 човека заклани. И разбира се, днес християните в никакъв случай не могат нито да извършат нито да одобрят подобни действия. Христос не дойде на този свят, за наложи Своето царство със сила – Той срещна и победи силите на злото на кръста.

И днес християните трябва да са известни не със своята решимост да унищожат всички, които не споделят тяхната вяра, а с това, че никой не може да им затвори устата мирно да говорят за Бог, Който е дал живоа Си от любов към хората.

Бог е Бог, Който обича и желае да спасява, а не да наказва. И ние можем да видим това ясно още в СЗ, дори в същата тази история на Илия.

Пример: Преди да се изправи пред пророците Илия е изпратен в земите на Тир и Сидон – точно страната откъдето идва Езавел и откъдето идва поклонението на богът Ваал, което тя налага над Израел. Вдовицата и нейното спасение (+ възкресението на синът ѝ). Бог иска да спасява.

Но защо в единия случай Бог показва голяма милост, а в другия сякаш показва голяма жестокост? Причината е, че едната случка се отнася за Божия народ, а другата за външни хора. Жената от чуждата страна не знае нищо или почти нищо за истинския Бог и Той взема това предвид и ѝ се

разкрива. Народът на Израел знае всичко, което може да се знае за Бога и въпреки това Му обръща гръб и това е сметнато за много по-лошо.

И аз мисля, че това е нещо, което се отнася и за нас. Бог често е милостив към греха в света, който не Го познава. Но Бог е много по-ревнив за греха, който се случва в църквата. Църквата не е просто една организация. Тя е Божият народ, който е свидетел за истинския Бог на един свят, който не го познава. Точно затова всеки грях в нея трябва да бъде изкоренен из корен.

И това ни връща към образът на Илия. Ако виждаме зло сред Божия народ ние нямаме право да мълчим. Ние трябва да говорим – не грубо, арогантно или осъдителни, а с грижа, и смирение, и с желание падналият да се поправи. Но ние трябва да говорим - дори когато това коства нашето удобство и може да ни донесе конфликт и неприятности. Ако замълчим ние сме се превърнали в част от проблема, а не в решението му.

Но историята на Илия все още не е свършила. Голяма част от хората в Израел са казали, че вече не вярват във Ваал и неговите пророци, а в Богът на Израел. Това изглежда като голяма победа. Но цар Ахав и царица Езавел все още царуват. И когато разбират за станалото те отново подгонват Илия, а народът отново млъква. Сякаш всичко, което е направил Илия е напразно. Идолопоклоството се завръща, пророкът отново е сам, а злото сякаш не може да бъде победено.

И тогава идва отчаянието. Преследваният Илия се скрива в една пещера и няма сили повече да се бори. Единственото, което той иска е да умре. Не е трудно да си го представим: Господи, животът ми е пропилян. Заради Теб се скарах с всички. От години съм преследван. И накаря, когато изглеждаше, че хората ще се обърнат към Теб всички избраха да замълчат и да карат по старому. Защо аз? Не можеше ли да ме оставиш и аз да мълча? Поне щях да имам нормален живот.

Сигурен съм, че някои от вас са преживявали нещо подобно. Отчаянието е способно да унищожи един християнски живот. Виждал съм хора, които започва с много ревност. И след това сякаш се сблъскват със стена. Злото се оказва упорито и войнствено. Когато говорят за Христос хората не искат да слушат. И това им се вижда прекалено тежко и те се отказват. Не губят вярата си – просто стават пасивни – или разумни както понякога погрешно наричаме това. Стремят се да странят от злото, но в тях вече няма този хъс да му се противопоставят в името на Христос, няма този хъс да споделят това име с другите.

И точно тук историята на Илия може да се окаже много актуална. Две неща се случват с него в отчаянието му.

Първото е, че Бог му отговаря. Но му отговаря по един много странен начин.

(СЛАЙД) 3 Царе 19:11-12 *И словото му каза: Излез та застани на планината пред Господа. И, ето, Господ минаваше и голям силен вятър цепеше бърдата и сломяваше скалите пред Господа, но Господ не бе във вятъра; а подир вятъра земетръс, но Господ не бе в земетръса; И подир земетръса огън, но Господ не бе в огъня; а подир огъня тих и тънък глас.*

Понякога отговорът не е чудо. Нищо особено велико не се случва. Бог не е във вятъра, земетресението или огъня. Ние искаме тези неща, но те не са ни дадени винаги. Понякога Бог е в тихия и тънък глас. Толкова тих и тънък, че ако търсим големи неща лесно можем да го пропуснем. И ако го пропуснем ще се отчаяме завинаги. Но ако го чуем това може да преобрази живота ни.

Чуйте какво казва този тих и тънък глас. Той се обръща към Илия и го пита:

(СЛАЙД) 3 Царе 19:13 *Какво правиш тук, Илие?*

Отговорът е *израилтяните оставиха завета Ти, събориха олтарите Ти и избиха с меч пророците Ти; само аз останах, но и моя живот искат да отнемат.*

С други думи: Аз съм сам и се уморих да съм сам. Няма повече сили. Отказвам се.

Но тихият и тънък глас продължава да говори:

3 царе 19:18 *Оставил съм Си седем хиляди души в Израиля, които не са преклонили колена пред Ваала.*

(СЛАЙД) Кой ти каза, че си сам? Има още много хора, които не са направили компромис, които са отказали да замълчат и да се свият пред греха. Те може да не се виждат ясно, може и да не се чуват сред какафонията от всякакви други гласове, но те няма да изчезнат и ще дойде момент когато всички ще се чудят откъде се взеха толкова много такива хора. Ние никога няма да останем последните християни. Истинският въпрос е дали накрая ще се окажем от верните.

Да плуваме срещу течението никога не е приятно. Но можем да сме сигурни в едно – Бог никога няма да се провали. И ако стоим на Негова страна ние също няма да се провалим.

Илия получава и едно пророчество за бъдещето на държавата. Скоро след това цар Ахав е убит в държавен преврат, а царица Езавел е хвърлена от високата кула на двореца. Тя остава непогребана и кучетата ближат кръвта ѝ и разкъсват тялото ѝ.

А Илия, излязъл от своето отчаяние е взет с колесница на небето, за да не изпита никога земна смърт и най-послед да намери почивка.

Но това също не е краят на историята му.

Когато Илия се възнеса на небето с него има един човек на име Елисей. Когато вижда как Илия си отива той пада на колене и се моли с една молитва. Спомняте ли каква е тя? – да имам двоен дял от духа на Илия. Т.е. да бъде човек като Илия. Живота на Илия е направил впечатление. ***Дали ще живееш живота си така, че в неговият край някой да се моли така?***

Но и това не е всичко. Последната книга на СЗ завършва с думи, че в бъдещето Бог ще издигне човек в духа и силата на Илия. Това се отнася до Йоан кръстител, Който подготвя пътя за идването на Исус Христос. Но в един по-широк смисъл въпросът отново е: можем ли ти и аз да бъдем хора, действащи в духа и силата на Илия?

За нас като народ това е спомен за нашите сънародници събрали смелост да отхвърлят робството. За нас като християни това е спомен за един човек, чиято вяра в Бога го кара да не мълчи пред лицето на злото.

Илия може да бъде всеки. Можем да бъдем ти или аз.